

Direktiv om säsongsanställning

Justitiedepartementet

2010-09-28

Dokumentbeteckning

KOM (2010) 379

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsongsanställning

Sammanfattning

Kommissionens direktivförslag om säsongsarbetare presenteras som ett led i skapandet av en EU-gemensam politik för laglig migration i enlighet med kommissionens strategiska plan för laglig migration (KOM (2005) 669) och Stockholmsprogrammet. Huvudsyftet med direktivförslaget är att skapa flexibla regler för att underlätta tillfällig migration för säsongsarbetare och täcka behovet av arbetskraft inom vissa branscher.

Enligt direktivförslaget ska ett särskilt förfarande införas för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare som ansöker om att få vistas inom EU som säsongsanställda. Direktivförslaget innehåller även bestämmelser om att säsongsarbetare ska garanteras vissa arbets- och anställningsvillkor enligt nationella regler och/eller kollektivavtal samt att dessa personer ska åtnjuta samma behandling som egna medborgare vad gäller vissa sociala och ekonomiska rättigheter.

Direktivförslaget innebär att medlemsstaternas behov av säsongsarbetare fortsatt ska avgöras av medlemsstaterna själva.

En övergripande prioritering för regeringen är att skapa en gemensam EU-rättslig ram för arbetskraftsinvandring som ger medlemsstaterna flexibilitet vid utformningen av sina nationella regler.

1.1 Ärendets bakgrund

I Tammerforsprogrammet från 1999 anges behovet av EU-gemensamma regler i fråga om invandring. År 2001 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv som behandlade villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i syfte att bedriva verksamhet som anställd eller egenföretagare. Förslaget återkallades sedermera eftersom man inte lyckades nå enighet i rådet.

I enlighet med Haagprogrammet från 2004, presenterade kommissionen i december 2005 en strategisk plan för laglig migration. I den strategiska planen aviserades att det mellan 2007 och 2009 skulle presenteras ett antal lagförslag som rör arbetskraftsinvandring, inklusive ett förslag om säsongsarbetare.

I Stockholmsprogrammet, som antogs av Europeiska rådet den 10-11 december 2009, konstateras att arbetskraftsinvandring kan bidra till en ökad konkurrenskraft och ekonomisk utveckling i EU. Medlemsstaterna uppmanas att fortsatt genomföra den strategiska planen för laglig migration.

Förslaget till direktiv om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsongsanställning presenterades den 15 juli 2010.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionens förslag syftar till att skapa gemensamma regler för inresa och vistelse för säsongsarbetare från tredjeland samt att dessa arbetstagare ska garanteras vissa arbets- och anställningsvillkor enligt nationella regler och/eller kollektivavtal. Enligt förslaget ska säsongsarbetare även åtnjuta samma behandling som den berörda medlemsstatens egna medborgare vad gäller vissa sociala och ekonomiska rättigheter.

Direktivförslaget omfattar medborgare i tredjeland som är bosatta utanför EU och som ansöker om tillstånd för säsongsarbete. Det föreslås att tredjelandsmedborgare som är utstationerade av företag i andra medlemsstater enligt det s.k. utstationeringsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 96/71/EG av den 16 december 1996 om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster) ska undantas från säsongsanställningsdirektivets tillämpningsområde.

En säsongsarbetare definieras i direktivförslaget som en tredjelandsmedborgare som är bosatt utanför EU, men som tillfälligt vistas i en medlemsstat p.g.a. en tidsbegränsad anställning hos en arbetsgivare etablerad i en medlemsstat för arbete inom en säsongsberoende sektor. Såsom typiska säsongsberoende sektorer anges jordbruk under sådd- och skördetid samt turistnäringen under semestertid.

För att beviljas inresa i en medlemsstat föreslås att en tredjelandsmedborgare måste kunna visa upp ett giltigt anställningsavtal eller ett bindande anställningserbjudande för ett säsongsarbete med angiven lön och arbetstid och i tillämpliga fall andra relevanta arbets- och anställningsvillkor, en giltig resehandling, en sjukförsäkring samt ett bevis om ordnad bostad. Ett ytterligare krav för inresa är att personen inte anses utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet och allmän folkhälsa. Säsongsarbetaren ska ha tillräckliga medel för sin försörjning utan att utnyttja det sociala trygghetssystemet i berörd medlemsstat.

Direktivförslaget föreskriver ett antal grunder för avslag på ansökan om arbetstillstånd och ansökan om förnyat arbetstillstånd samt för återkallande av ett utfärdat tillstånd.

En ansökan ska avslås om sökanden inte uppfyller kriterierna för inresa samt om handlingarna har förvärvats genom bedrägeri eller förfalskning. En ansökan kan vidare avslås om en arbetsgivare enligt nationell lagstiftning har påförts sanktioner.

Det föreslås att ett arbetstillstånd ska återkallas och en ansökan om förnyat arbetstillstånd ska avslås om tillståndet har förvärvats genom bedrägeri eller förfalskning eller om tredjelandsmedborgaren vistas i landet i annat syfte än för ett säsongsarbete. Arbetstillstånd kan vidare återkallas med hänsyn till allmän ordning, allmän säkerhet och allmän folkhälsa samt om villkoren för inresa inte har uppfyllts.

Enligt direktivförslaget är medlemsstaterna skyldiga att tillhandahålla information om inrese- och uppehållstillståndsvillkor, inbegripet de rättigheter som beviljas säsongsarbetare från tredjeland. Medlemsstaterna ska också tillhandahålla det underlag som krävs för att lämna in en ansökan.

1.2.2 Ansökningsförfarande och tillstånd

Ansökan ska prövas i ett enhetligt förfarande. För vistelser som överstiger tre månader ska säsongsarbetare som uppfyller inresevillkoren förses med ett särskilt säsongsarbetartillstånd.

En säsongsarbetare får beviljas ett uppehållstillstånd för högst sex månader under ett kalenderår. Under denna period kan personen förlänga sitt anställningsavtal eller byta arbetsgivare. Direktivförslaget innehåller även bestämmelser om att medlemsstaterna ska underlätta återinresa för tredjelandsmedborgaren t.ex. genom flersäsongsstillstånd.

Direktivförslaget innehåller bestämmelser om att en tredjelandsmedborgare under vissa förutsättningar, t.ex. om personen inte uppfyllt kravet på återresa efter det att tillståndstiden har löpt ut, ska frantas möjligheten till inresa som säsongsarbetare under ett eller flera år. En arbetsgivare som inte uppfyllt

villkoren i anställningsavtalet ska påföras effektiva, välavvägda och avskräckande sanktioner. Sådana arbetsgivare ska under ett eller flera år uteslutas från möjligheten att söka tillstånd för säsongarbetare.

Medlemsstaterna ska senast 30 dagar från den dag då ansökan om arbetstillstånd för säsongarbete lämnats in skriftligen underrätta sökanden om beslutet.

1.2.3 Rättigheter

En säsongarbetare ska enligt direktivförslaget garanteras rätten att resa in i och vistas på en medlemsstats territorium. Säsongarbetaren ska också få tillträde till hela medlemsstatens territorium samt ha rätt att utöva det arbete som tillståndet beviljats för.

En säsongarbetare ska garanteras arbets- och anställningsvillkor, inbegripet löne- och uppsägningsvillkor samt villkor som rör hälsa och säkerhet på arbetsplatsen, i enlighet med vad som föreskrivs i nationell rätt eller kollektivavtal.

Direktivförslaget tillförsäkrar vidare säsongarbetare från tredjeland likabehandling med medborgare i berörd medlemsstat i fråga om t. ex. föreningsfrihet, socialförsäkringar i enlighet med artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen, utbetalning av lagstadgad pension och tillgång till allmänt tillgängliga varor och tjänster förutom bostads- och rådgivningstjänster som erbjuds av arbetsförmedlingar.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Nya regler för arbetskraftsinvandring trädde i kraft den 15 december 2008 och dessa återfinns i utlänningslagen (2005:716) och utlänningsförordningen (2006:97). Reglerna omfattar alla kategorier arbetstagare, oavsett om anställningen finns i Sverige eller utomlands, och utgår från arbetsgivarens bedömning av arbetskraftsbehovet och syftar till att underlätta rekryteringen av arbetskraft från tredjeland. Den svenska ordningen som, om behov finns, tillåter invandring av arbetskraft under vissa förutsättningar, utgör härigenom ett effektivt och flexibelt system för arbetskraftsinvandring.

Direktivförslaget står i vissa delar i överensstämmelse med nuvarande svenska bestämmelser. Direktivet är sektorsindelad, till skillnad från det svenska generella regelverket för arbetstillstånd, och det kan inte uteslutas att justeringar av gällande regler kan komma att krävas. En noggrann analys av hur svensk rätt förhåller sig till samtliga förslag i direktivet måste emellertid göras.

I direktivförslagets konsekvensanalys uppskattas antalet säsongsarbetare från tredje land som kommer att beviljas inresa till EU till 230 000 om året. Hälften av dessa uppskattas uppfylla villkoren för flersäsongsstillstånd. Medlemsstaternas myndigheters extra administrativa kostnader beräknas uppgå till totalt 63 490 euro per år. De initiala kostnaderna förväntas dock minska när genomförandefasen är avslutad. Förslaget kommer att medföra vissa ökade kostnader för statsbudgeten. Dessa bedöms dock kunna finansieras genom omfördelning inom befintlig ram.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

En tillnärmning av medlemsstaternas regler för arbetskraftsinvandring kan bidra till att EU blir en mer attraktiv destination för den arbetskraft EU behöver. Arbetskraftsinvandring är också ett av flera medel som är viktigt för att EU ska kunna uppnå målsättningarna i EU 2020.

En övergripande prioritering från regeringen är att skapa en gemensam EU-rättslig ram för arbetskraftsinvandring som ger medlemsstaterna flexibilitet vid utformningen av sina nationella regler. Det är även en prioritering att de rättigheter som säsongsarbetaren garanteras i förslaget ligger i linje med den svenska arbetsmarknadsmodellen.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet har ännu inte yttrat sig.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Migrationsverket och arbetsmarknadens parter har beretts möjlighet att inkomma med synpunkter och kommentarer på direktivet. Migrationsverket välkomnar strävanden att harmonisera lagstiftning i Europa om detta leder till seriösare och bättre system för asyl- och migrationsområdet. Migrationsverket ställer sig dock inte bakom harmoniseringssträvandena avseende det nu lagda direktivförslaget om säsongsanställning eftersom det bland annat utgår från en sektorsvis uppdelning av arbetsmarknaden.

Övriga remissinstanserna har ännu inte yttrat sig.

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Den rättsliga grunden är artikel 79.2 a) och b) i EUF-fördraget.

Rådet beslutar med kvalificerad majoritet och Europaparlamentet är medbeslutande.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Ett harmoniserat regelverk avseende säsongsarbetare på unionsnivå är motiverat med hänsyn till att målen med regleringen, nämligen införandet av inrese- och vistelsekriterier samt ett enhetligt ansökningsförfarande, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna var för sig och därför bättre kan uppnås på unionsnivå. Kommissionen anser därför att direktivförslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Kommissionen anser vidare att direktivförslaget är förenligt med proportionalitetsprincipen, eftersom förslaget till innehåll och form inte går utöver det som är nödvändigt för att nå målen med regleringen.

Regeringen bedömer att direktivförslaget står i överensstämmelse med subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget ska börja behandlas i rådet i september 2010.

4.2 Fackuttryck/termer

-